

Snow Leopard Scouts
from Mt. Everest
सगरमाथामा हिउँ चितुवाका स्काउटहरु

Snow Leopard Scouts from Mt. Everest

सगरमाथामा हिउँ चितुवाका स्काउटहरू

Snow Leopard Scouts from Mt. Everest

Copyright © : Snow Leopard Conservancy/2011

Concept, feedback and suggestions by:

Som B. Ale
Rodney Jackson
Darla Hillard

Text Edit By

Anil Adhikari

Art Edit By

Basu Kshitiz

Layout & Design :

Subarna Humagain

Print By :

SP Printer/Tel: 4252318

Published By :

Snow Leopard Conservancy

18030 Comstock Avenue

Sonoma, CA 95476

Phone 707.935.3851

Fax 707.933.9816

www.SnowLeopardConservancy.org

Acknowledgements

The present booklet entitled “Snow Leopard Scouts from Mt. Everest” is a sketch album of the snow leopard, its prey and habitat. It aims at enlightening village school children -- our future wildlife conservationists — their parents, civil servants and other stakeholders sharing the habitat with snow leopards.

The main objective is to make school students aware of the snow leopard and its presence as an indicator for a healthy mountain environment — maintaining the top predator helps maintain biodiversity. Snow leopards disappeared from Sagarmatha (Mt. Everest) in the late 1960s and early 1970s but permanently returned to the region in the early 2000s.

The booklet originated out of the Snow Leopard Environmental Conservation Camp which Snow Leopard Conservancy (SLC) conducted at Mt. Everest in August 2010 in association with the Sagarmatha Buffer Zone Management Committee (BZMC). We thank the field coordinator, Hira B. Chhetri; BZMC chairperson, Sonam G. Sherpa; and Sagarmatha National Park Warden, Bed K. Dhakal. We express our thanks to Thame Lower Secondary School, Khumjung Secondary School, Phortse Primary School, and all participating students, headmasters, teachers, speakers and park staff during the environmental camp.

Many thanks to the Department of National Parks and Wildlife Conservation, Australian Himalayan Foundation, Calgary Zoo Conservation Outreach, Disney Online Studios, Canada-Club Penguin, Disney Worldwide Conservation Fund, and Rufford Small Grants for supporting this project.

We thank the independent consultant, Mr. Anil Adhikari, for his coordination in producing the booklet.

Rodney Jackson, PhD
Founding Director
Snow Leopard Conservancy,
California

Som B. Ale, PhD
Regional Conservation Director
Snow Leopard Conservancy,
California

हिमालय क्षेत्रको चट्टानी पहाडहरूमा हिउँ चितुवाको बासस्थान रहेको हुन्छ । त्यस्ता पर्वतीय र उप-पर्वतीय बासस्थान नेपालको हिमालय क्षेत्रको ३ हजारदेखि ५ हजार ४ सय मिटरसम्मको उचाइमा रहेको छ । हिउँ चितुवाले नाउर, झारल, कस्तुरी मृग र याकको शिकार गर्छ । यी वन्यजन्तुहरूले स्वस्थ हिमाली पारिस्थितिक प्रणाली कायम राख्नमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेका हुन्छन् ।

Snow leopards dwell in the rugged mountains of the Himalayas – their alpine and sub-alpine habitat in Nepal Himalaya lies at altitudes ranging from 3,000 to 5,400 metres. Snow leopards prey on blue sheep, Himalayan tahr, musk deer and livestock including yak. These species play an important role in maintaining a healthy Himalayan ecosystem.

फुरा नुरु शेर्पा
कक्षा ५
थामे निम्न मावि
थामे

Phura Nuru Sherpa
Class 5
Thame Lower Secondary
School, Thame

6 | SNOW LEOPARD SCOUTS FROM MT. EVEREST सगरमाथामा हिउँ चितुवाका स्काउटहरू

हिउँ चितुवा, याक र कस्तुरी मृग हिमाली खाद्य चक्रका महत्वपूर्ण वन्यजन्तुहरू हुन् । आहाराको लागि हिउँ चितुवा बिहान सबेरै र साँझको बेला बढी सकृय रहन्छ ।

All three species of animals, the snow leopard, yak, and musk deer are essential components of mountain food chain. Snow leopards are active during the dawn and dusk.

डोमा तेन्जिङ शेर्पा
कक्षा ५
थामे निम्न मावि
थामे

Doma Tenjing Sherpa
Class 5
Thame Lower Secondary
School, Thame

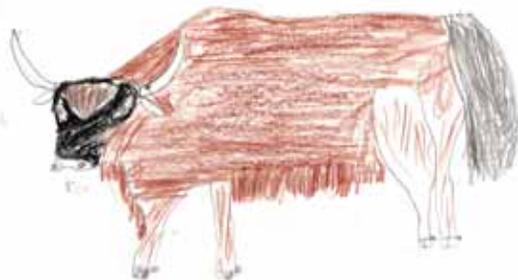
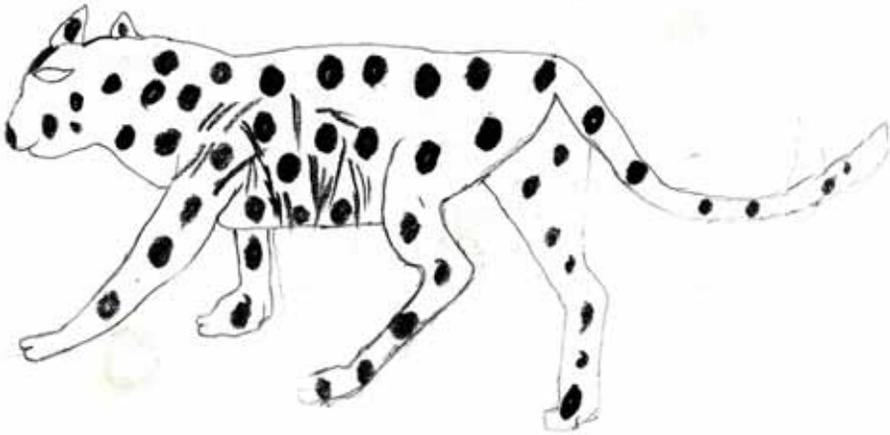
हिमाली खाद्य चक्रमा जंगली भेडा, बाख्रा, खरायो, कस्तुरी मृग र विभिन्न मुसा प्रजातिका आहारा नजिक पर्दा हिउँ चितुवा झन्डेर आक्रमण गर्छ । आफूले मारेको शिकार हिउँ चितुवाले अन्य मांसाहारी प्रतिद्वन्दीहरू खासगरी गिद्ध, साना चरा र हिमाली काग आदिबाट जोगाउन लुकाएर राख्छ ।

When snow leopards hunt their prey such as wild sheep, goat, hare, musk deer, and rodents, they pounce when the animal comes close. They also defend the kill from other meat-eaters, especially birds like Himalayan griffon, magpie and raven which can be very persistent!

डिमा नुरु शेर्पा
कक्षा ५
थामे निम्न मावि
थामे

Nhima Nuru Sherpa
Class 5
Thame Lower Secondary
School, Thame

हिमाली खाद्य चक्रमा झारल आदि वन्यजन्तुको कमी भएको बेला हिउँ चितुवा, घरपालुवा जन्तुहरू जस्तै भेडा, बाखाको शिकार गर्न गाउँघरमा पस्छ ।

When snow leopard runs short of its wild prey base, such as the Himalayan tahr, it may enter the village to kill domestic animals like sheep and goats.

न्यावाङ चुन्जी शेर्पा
कक्षा ७
खुम्जुङ मावि
खुम्जुङ

Nawang Chunji Sherpa
Class 7
Khumjung Secondary School
Khumjung

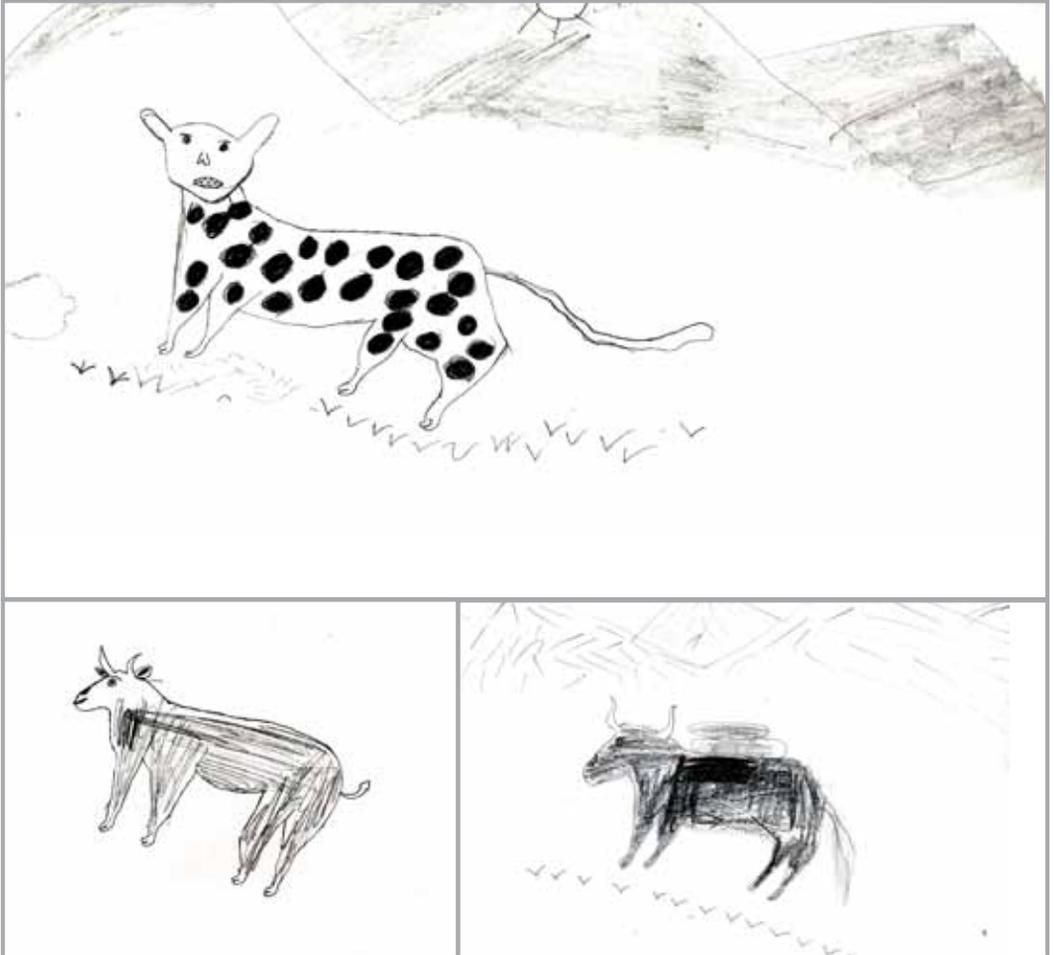
भारल, कस्तुरी मृग र नेपालको राष्ट्रिय चरा डाँफे चरा आदि हिउँ चितुवाका प्राकृतिक आहारा हुन्। यी जंगली वन्य आहाराहरू संख्यात्मक हिसाबले कम हुँदै गइरहेका छन्। यसको परिणामस्वरूप, उदाहरणका लागि सगरमाथाको खुम्बु क्षेत्रमा हिउँ चितुवाहरूले बढीभन्दा बढी घरपालुवा जनावरहरू मारिरहेका छन्।

Himalayan tahr, musk deer and game birds such as Himalayan impeyan pheasant (Danphe, Nepal's national bird) constitute snow leopard's natural prey base. These prey populations are declining, however, so more and more snow leopards are killing livestock in places like the Khumbu region of Mt. Everest where they have recently returned.

गेलेख नम्डुक शेर्पा
कक्षा ५
थामे निम्न मावि
थामे

Gelekh Namduk Sherpa
Class 5
Thame Lower Secondary
School, Thame

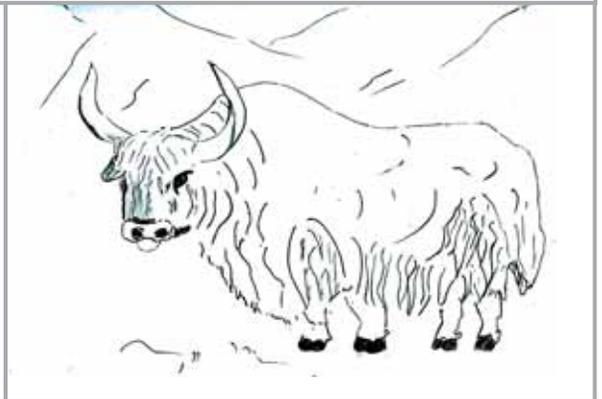
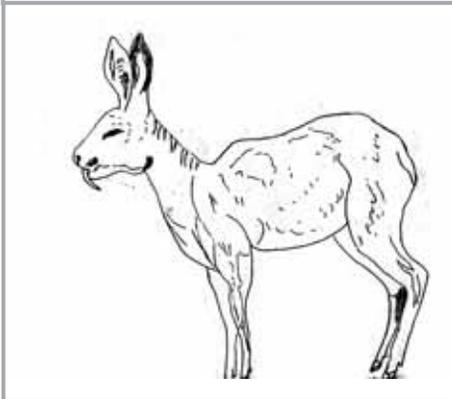
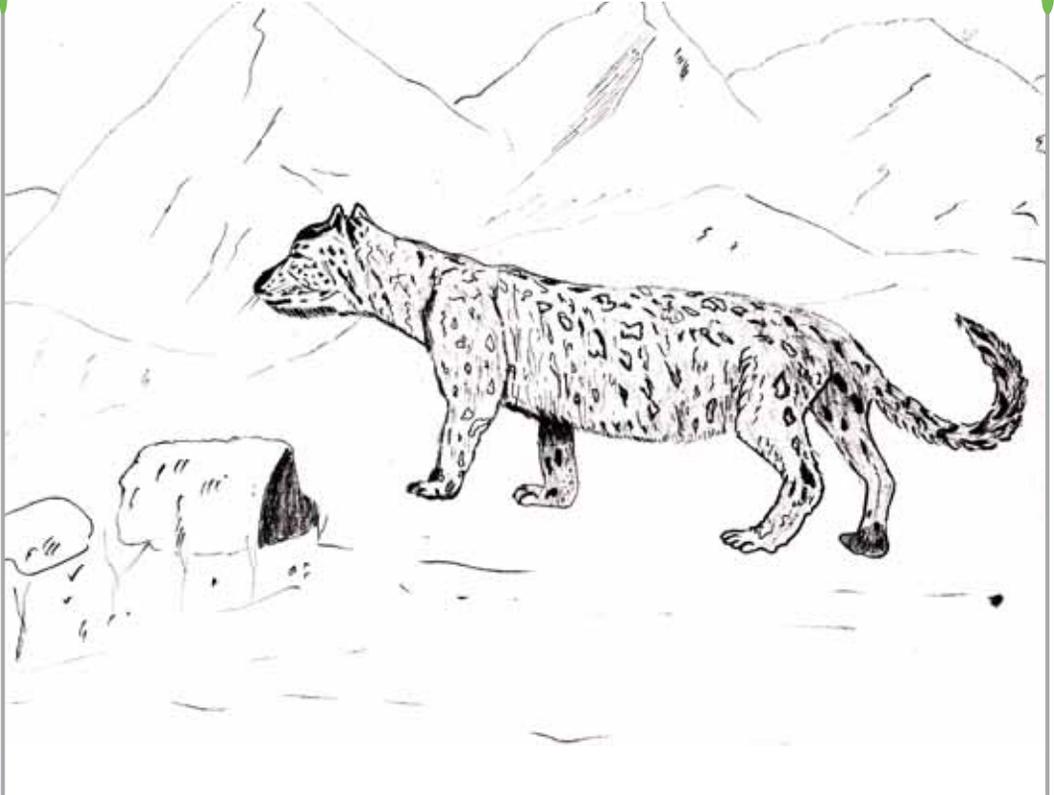
चोरी शिकार, बासस्थान विनासका कारण हिउँ चितुवा र भारलजस्ता वन्यजन्तुहरू एकातिर सङ्ख्यात्मक हिसाबले कम हुँदै जान थालेका छन्। यसै कारण आइयूसिएनको रातो किताबले यी दुई वन्यजन्तुहरूलाई सङ्कटापन्न भनेर सूचीकृत गरेको छ।

Because of poaching and habitat destruction and degradation, the snow leopard and Himalayan tahr have reached low numbers, and to such a critical stage, that the data book of IUCN has now categorised them as an endangered species.

फुरा छेतेन शेर्पा
कक्षा १०
खुम्जुङ मावि
खुम्जुङ

Phura Chheten Sherpa
Class 10
Khumjung Secondary School
Khumjung

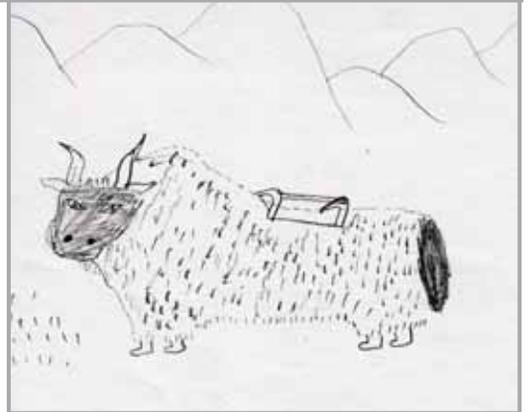
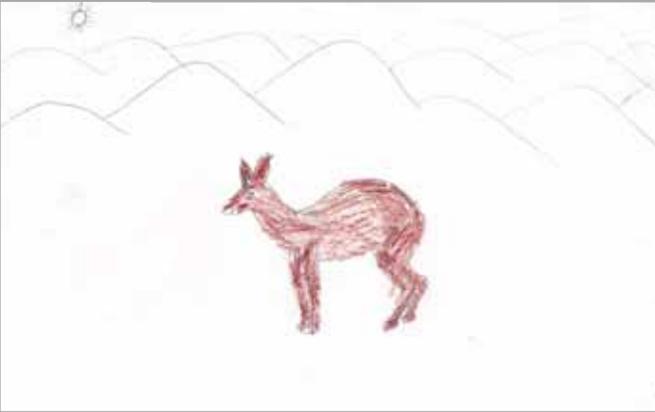
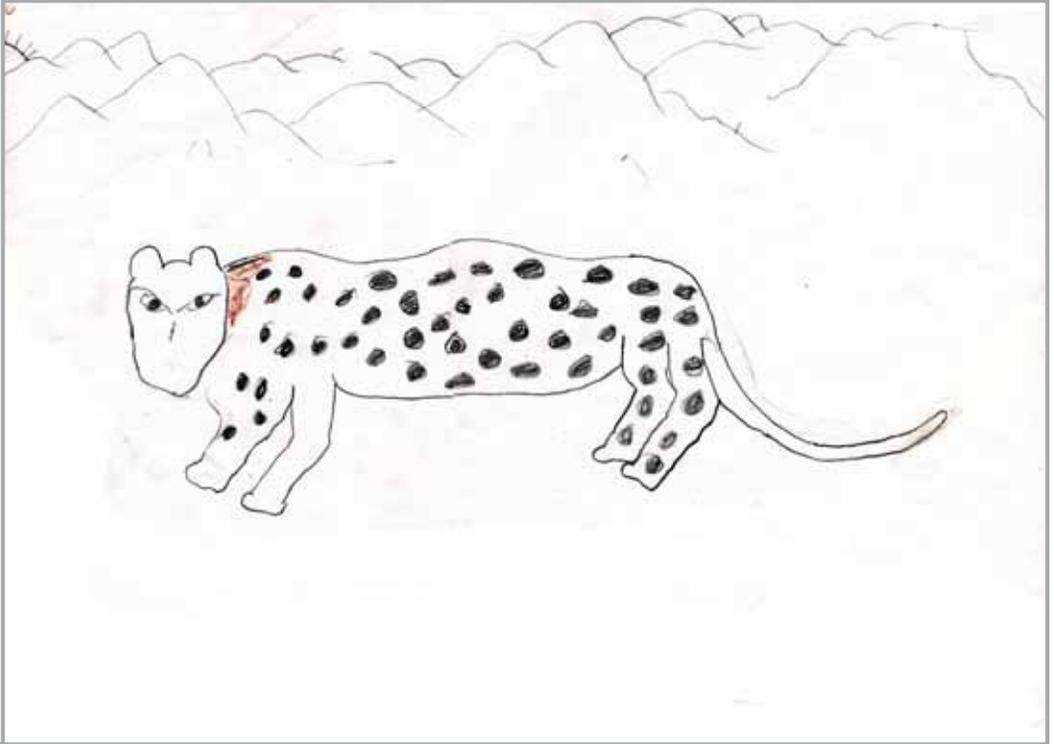
हिउँ चितुवाको खुट्टामा ठूलो पञ्जा हुन्छ जसले यिनीहरूलाई हिउँ र भिरालो ठाउँहरूमा सजिलोसँग हिंड्न मद्दत गर्छ । अग्लो होचो चट्टानी पहाडहरूमा हिंड्दा भण्डै १ मिटर लामो हिउँ चितुवाको पुच्छरले शरिरलाई सन्तुलन राख्न सहयोग गर्दछ ।

Snow leopard has large paws that help it to move with easy steps in the snow or on steep slopes. Its long tail (almost one meter in length) helps it balance while walking in the rugged and mountainous terrain.

छिरिङ तेन्जिङ शेर्पा
कक्षा ५
थामे निम्न मावि,
थामे

Tshiring Tenjing Sherpa
Class 5
Thame Lower Secondary
School, Thame

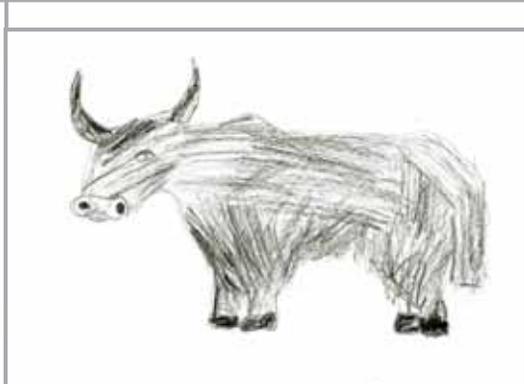
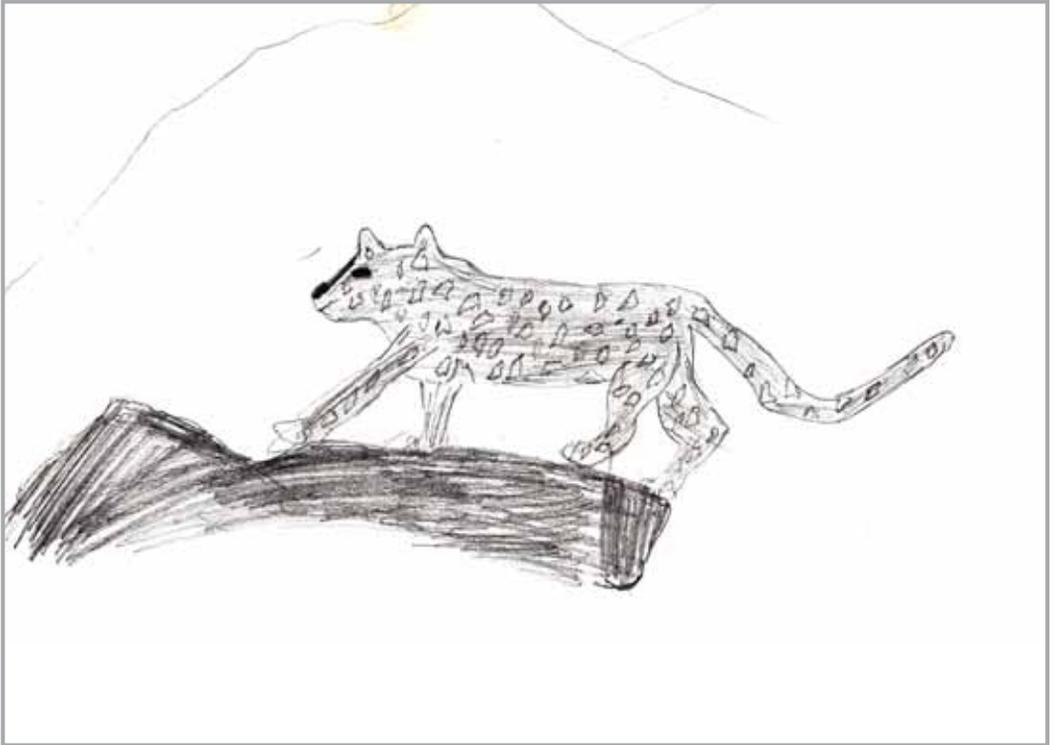
हिउँ चितुवाहरू लजालु स्वभावका हुन्छन् । तर वन्य आहाराको कमी भएको बेला भने हिउँ चितुवा शाहसपूर्ण तरिकाले आहारा खोज्न गाउँतिर पस्छन् । कहिलेकाँही यिनीहरू घरपालुवा वस्तुको खोरभित्र पसेर दर्जनौं भेडा र बाख्राहरूलाई एकै शिकारमा मार्ने गर्छन् । यस्तो खाले घटनाले मानिस र वन्यजन्तु बीचको द्वन्द्व पनि सिर्जना गर्छ ।

Snow leopards are shy and elusive. But with the wild prey depleted, they are forced to venture out into the village territory in search of food. They are likely to enter into livestock pens, sometimes killing dozens of sheep and goats inside the pen. Such incidences may lead to intense people-wildlife conflicts.

तेन्जिङ टसी शेर्पा
कक्षा ४
फोर्चे प्राथमिक विद्यालय,
फोर्चे

Tenjing Tashi Sherpa
Class 4
Phortse Primary School,
Phortse

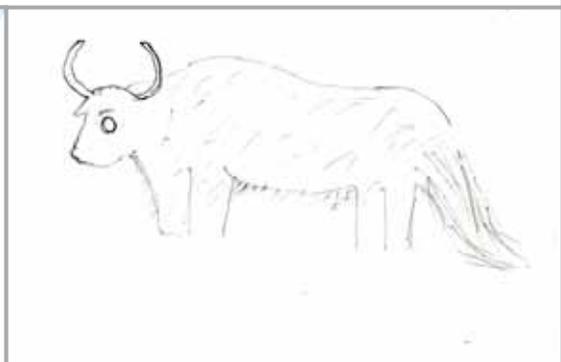
स्थानीय जनताको सहयोगमा रिमोट क्यामराको प्रयोग गरेर हिउँ चितुवाको निरिक्षण गर्न सकिन्छ । तिनीहरूको पाइला र तिनले हिँडा छोड्ने चिन्हको प्रयोग गरेर पनि हिउँ चितुवाको तुलनात्मक सङ्ख्याको अभिलेख राख्न सकिन्छ । कस्तुरी मृग र भारलहरूको नियमित गन्ती गरेर उनीहरूको सङ्ख्या पत्ता लगाउन सकिन्छ । वन्यजन्तुको र विश्वको सर्वोच्च स्थलको अनुगमन र निरिक्षण जरुरी छ ।

Snow leopards can be monitored using remote cameras with the help of local people. We can also monitor their relative numbers using the signs they leave along their trails. Musk deer and Himalayan tahr can be counted regularly to keep track of their populations. Monitoring wildlife and biodiversity at the top of the world is necessary.

लहाक्पा फुटी शेर्पा
कक्षा ५
थामे निम्न माध्यमिक
विद्यालय, थामे

Lhakpa Phuti Sherpa
Class 5
Thame Lower Secondary
School, Thame

शेर्पा समुदायको जीविकोपार्जन तथा संस्कृतिका लागि घरपालुवा याक महत्वपूर्ण छ । नेपालको सगरमाथा क्षेत्रमा हालसम्म जंगली याक फेला परेको पाइन्न तर तिब्बती भेगको उत्तरतिर भने जंगली याकको बासस्थान भेटिन्छ । यिनीहरू समूहमा बस्छन् र एउटा समूहमा १० देखि १०० वटासम्म हुन्छन् । घरपालुवा भाले याकलाई हिमाली क्षेत्रको उच्च चरन क्षेत्रमा छाडिन्छ जहाँ तिनीहरू, जंगली याक जस्तै चर्छन् र जाडो यामको माइनस ४० डिग्री सेन्टिग्रेटसम्ममा पनि बाँच्न सक्छन् ।

Domestic yaks are important for Sherpa livelihoods and culture. No wild yaks are found in the Nepal side of Mt. Everest but Tibet supports them further north. Wild yak dwells in a herd of 10 to 100. Like wild yaks, domestic male yaks are left in the high alpine pastures unattended where they graze and survive cold and harsh winters with minus 40 degree C temperatures.

लहाक्पा तेन्जिङ शेर्पा
कक्षा ५
फोर्त्से प्राथमिक
विद्यालय, फोर्त्से

Lhakpa Tenjing Sherpa
Class 5
Phortse Primary School
Phortse

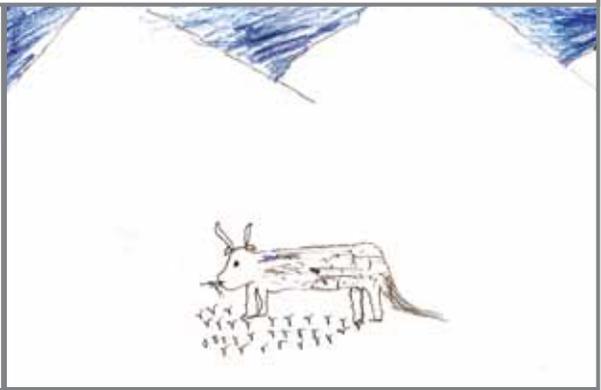
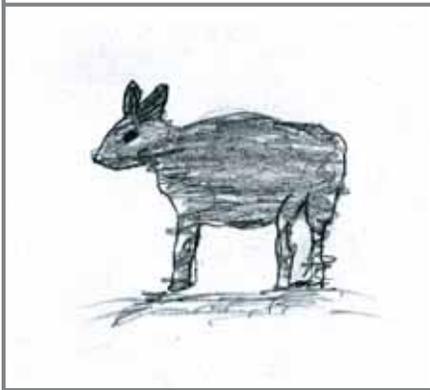
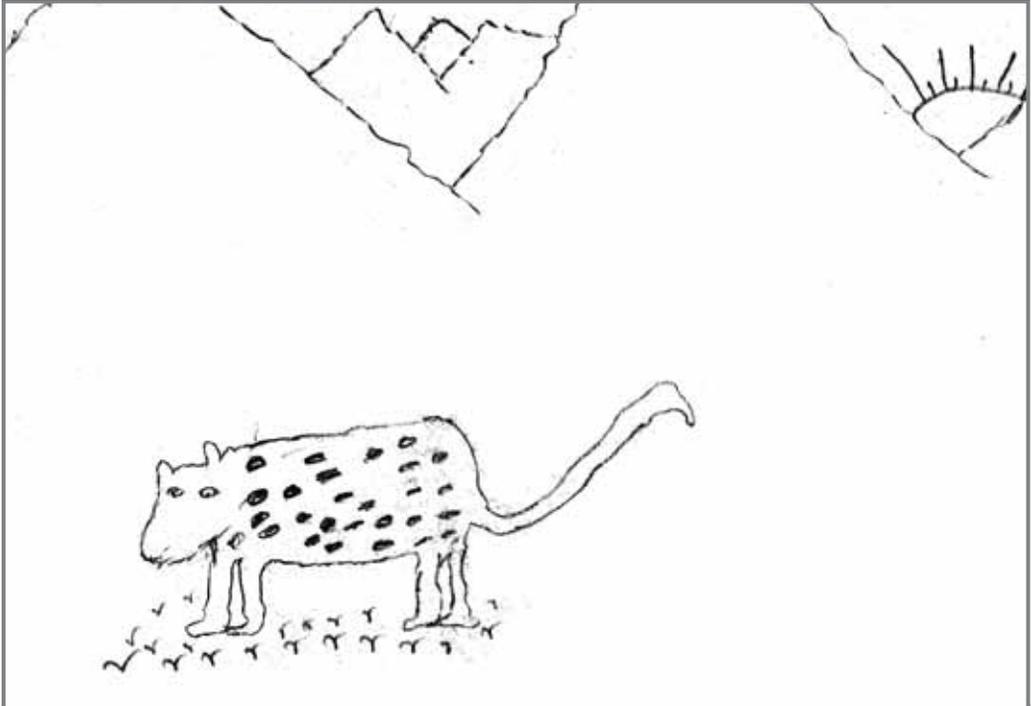
कस्तुरी मृग हिउँ चितुवाको महत्वपूर्ण आहारा हो । यो वनस्पति मात्र खाएर बाँच्ने जन्तु हो । कस्तुरी मृगको आहारा प्रजातिमा झ्याऊ, कलिलो टुसा, पात, कोपिला र रुखको बोक्रा आदि पर्दछ ।

Musk deer is important prey for the snow leopard. It is herbivorous. Its food constitutes moss, tender shoots, leaves, buds, and (tree) bark.

फुरा ग्लाल्जेन शेर्पा
कक्षा ५
थामे निम्न माध्यमिक
विद्यालय, थामे

Phura Gyaljen Sherpa
Class 5
Thame Lower Secondary
School, Thame

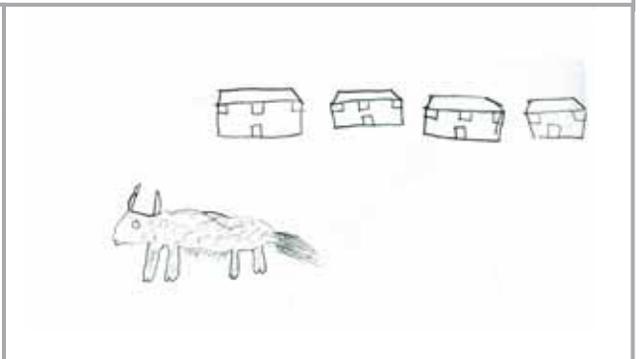
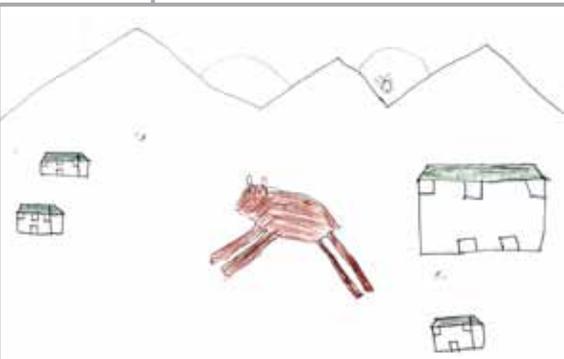
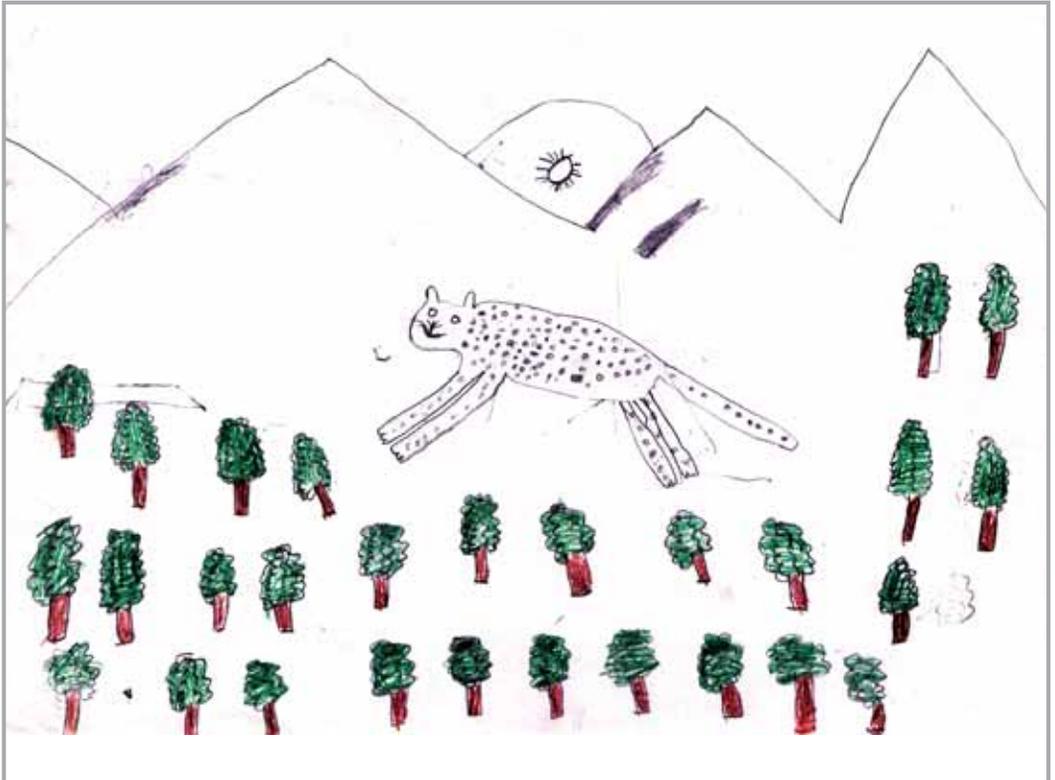
नेपालको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ ले हिउँ चितुवालाई पूर्ण रूपले संरक्षित गरेको छ । जस अनुसार, हिउँ चितुवाको छाला, हुने, जिउँदो वा मरेको अङ्गहरूको व्यापार गर्ने जो कोहीलाई १ लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना वा ५ वर्षदेखि १५ वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय हुन सक्छ ।

Nepal's National Park and Wildlife Conservation Act, 2029 B.S., has fully protected the snow leopard. Under this act, anyone trafficking snow leopard body parts shall be liable to pay a penalty of up to Rs. 100,000 (US\$ 1,500), or serve 5 to 15 years of jail sentence, or both.

छिरिङ ओङ्मु शेर्पा
कक्षा ४
फोर्त्से प्राथमिक
विद्यालय, फोर्त्से

Tshiring Angmo Sherpa
Class 4
Phortse Primary School
Phortse

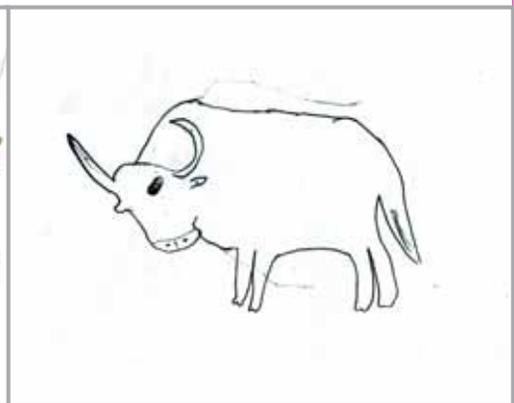
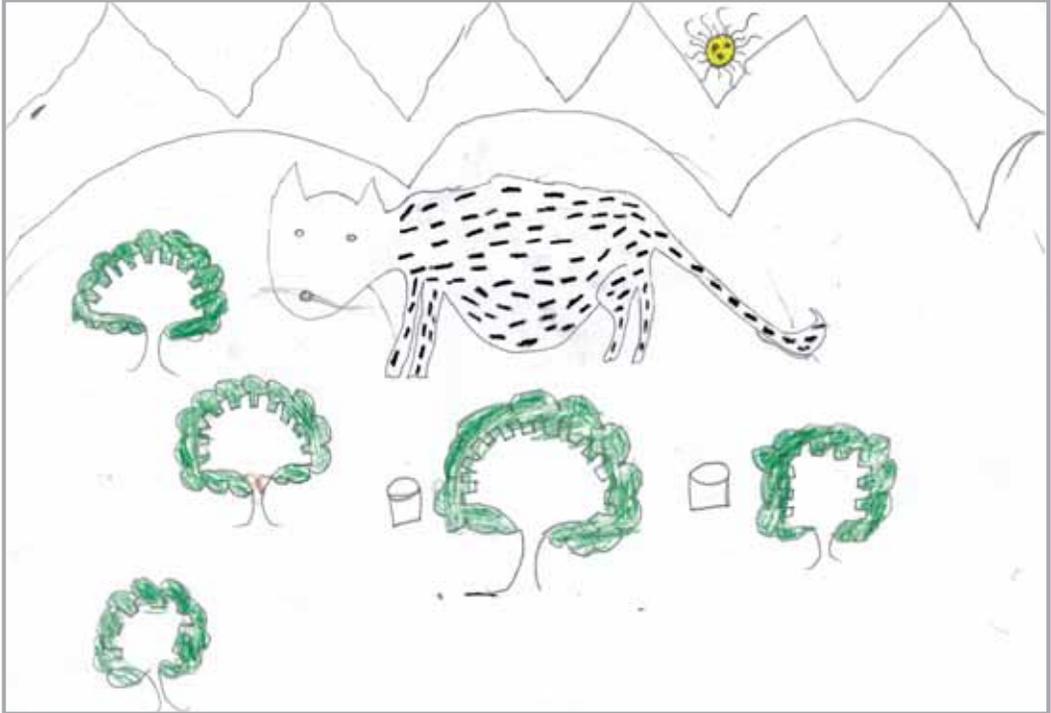
खुम्बु क्षेत्र वा नेपालका अन्य हिमाली क्षेत्र उदाहरणका लागि मनाङमा बसोबास गर्ने शेर्पा समुदायले हिउँ चितुवालाई हिमालको देउताका रूपमा पुज्छन् । आफ्ना घरपालुवा जनावरहरू आक्रमण नगरोस् भनेर उनीहरूले हिउँ चितुवालाई पुज्छन् । यस्तो संस्कृति र अभ्यास संसारका अन्यत्र भागहरूमा पनि पाइएको छ । उदाहरणका लागि तिब्बत, रुस र मङ्गोलियाका केही भागहरूमा मानिसहरू हिउँ चितुवालाई सहयोगी पितृका रूपमा विश्वास गर्छन् ।

For Sherpa people in Khumbu and some other mountain dwellers elsewhere in Nepal, for example in Manang, snow leopards are the mountain god. These highlanders even secretly appease the snow leopard so it does not attack their livestock. This practice is found elsewhere also. For example, in some parts of Tibet, Russia and Mongolia, people believe snow leopards are their guardian spirit. To harm them brings bad luck!

डोमा याङ्जी शेर्पा
कक्षा ४
थामे निम्न माध्यमिक
विद्यालय, थामे

Doma Yangji Sherpa
Class 4
Thame Lower Secondary
School, Thame

विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू जस्तै, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, डब्लु.डब्लु.एफ., आइयूसिएन, अन्तर्राष्ट्रिय हिउँ चितुवा संरक्षण कोष, स्नो लेपर्ड कन्जरभेन्सी आदि हिउँ चितुवा संरक्षणमा सक्रिय छन् जुन निकै प्रेरणादायी छ ।

It's encouraging that so many national and international agencies such as Department of National Parks and Wildlife Conservation, National Trust for Nature Conservation, World Wildlife Fund, International Union for Conservation of Nature, Snow Leopard Trust and Snow Leopard Conservancy are devoted to conserve the snow leopard.

दावा ल्हमु शेर्पा
कक्षा ८
खुम्जुङ माध्यमिक
विद्यालय, खुम्जुङ

Dawa Lhamu Sherpa
Class 8
Khumjung Secondary
School, Khumjung

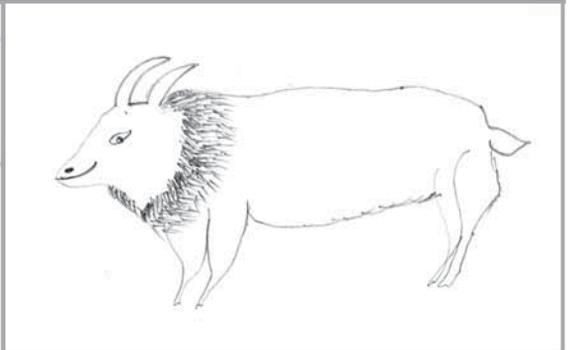
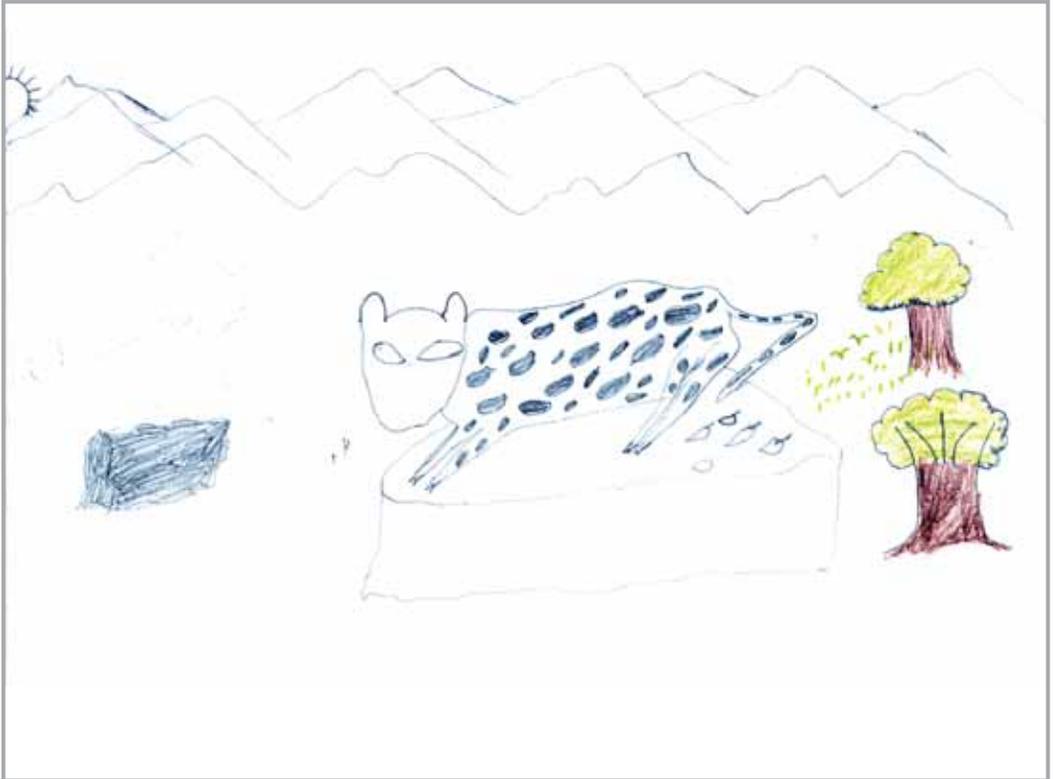
भारल, हिमाली क्षेत्रको स्थानीय वन्यजन्तु हो । यो समूहमा बस्न रुचाउने प्रकृतिको हुन्छ । भारल बिहान र साँझमा १० देखि १५ को समूहमा र कहिलेकाँही ८० वटासम्मको समूहमा चर्न निस्कन्छ । बाँकि समय यो घाम लागेको भिरहरूमा आराम गरेर बिताउँछ । सगरमाथाको खुम्बु क्षेत्रमा अन्य ठाउँको दाँजोमा भिन्न छ जहाँ मानिसहरूले भारललाई भण्डै २० मिटरको दुरीबाट सजिलै देख्न सक्छन् जुन संसारको कहींपनि सम्भव छैन ।

Himalayan tahr, native to the Himalayas. It is gregarious and live in groups. The Himalayan tahr grazes in the morning and evening, in groups 10 to 15 and sometimes over 80. In the remaining hours, they rest on sunny slopes. In Khumbu, Mt. Everest, unlike other places, they are not shy of people. Visitors can watch them as close as 20 m. Nowhere else in the world is this possible!

दावा जङ्बु शेर्पा
कक्षा ५
थामे निम्न माध्यमिक
विद्यालय, थामे

Dawa Jangbu Sherpa
Class 5
Thame Lower Secondary
School, Thame

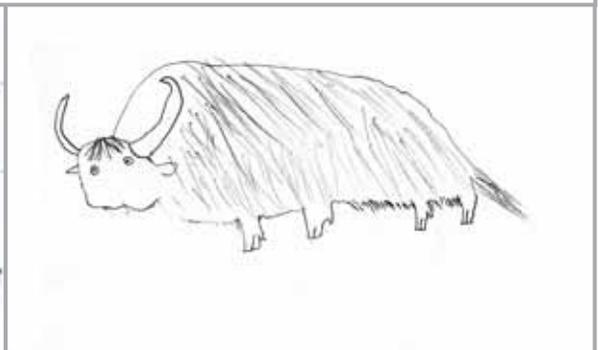
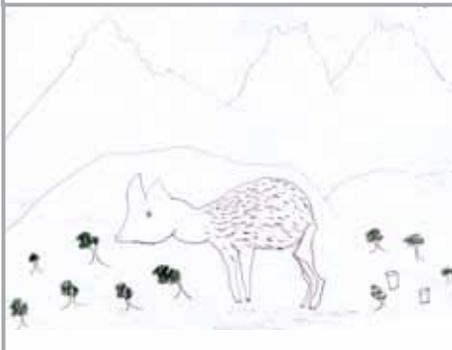
हिउँ चितुवाको बासस्थानको संयुक्त अनुगमन गरेर पनि कहिलेकाँहीं हुने हिउँ चितुवाको चोरी शिकार रोक्न सकिन्छ । आफ्नो समुदायमा हुने चोरी शिकारलाई निरुत्साहित पार्न स्थानीय समुदाय सकृय हुनु पर्दछ । स्थानीय समुदायको सहयोगसँगै कानून कार्यान्वयन गर्ने निकायहरू प्रभावकारी भए मात्रै हिउँ चितुवाको संरक्षण सम्भव हुन्छ ।

Snow leopard poaching, which is occasionally taking place, can be stopped with collaborative monitoring of the snow leopard habitat. Local communities must be active to discourage poaching in their localities. It's only with the help of local people that the law enforcement authorities are effective in implementing snow leopard conservation.

दावा याङ्जी शेर्पा
कक्षा ५
थामे निम्न माध्यमिक
विद्यालय, थामे

Dawa Yangji Sherpa
Class 5
Thame Lower Secondary
School, Thame

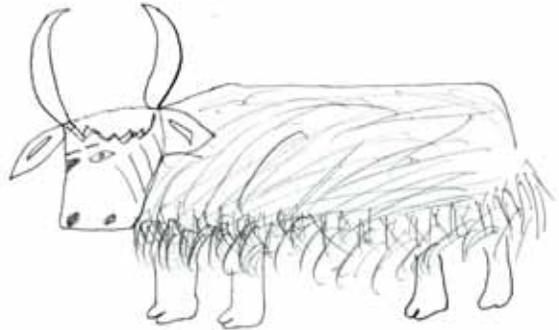
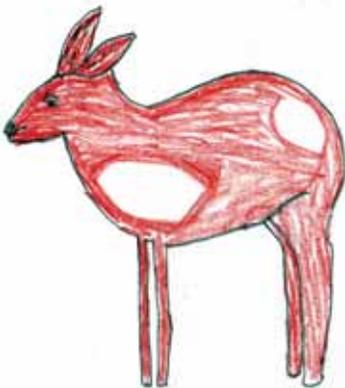
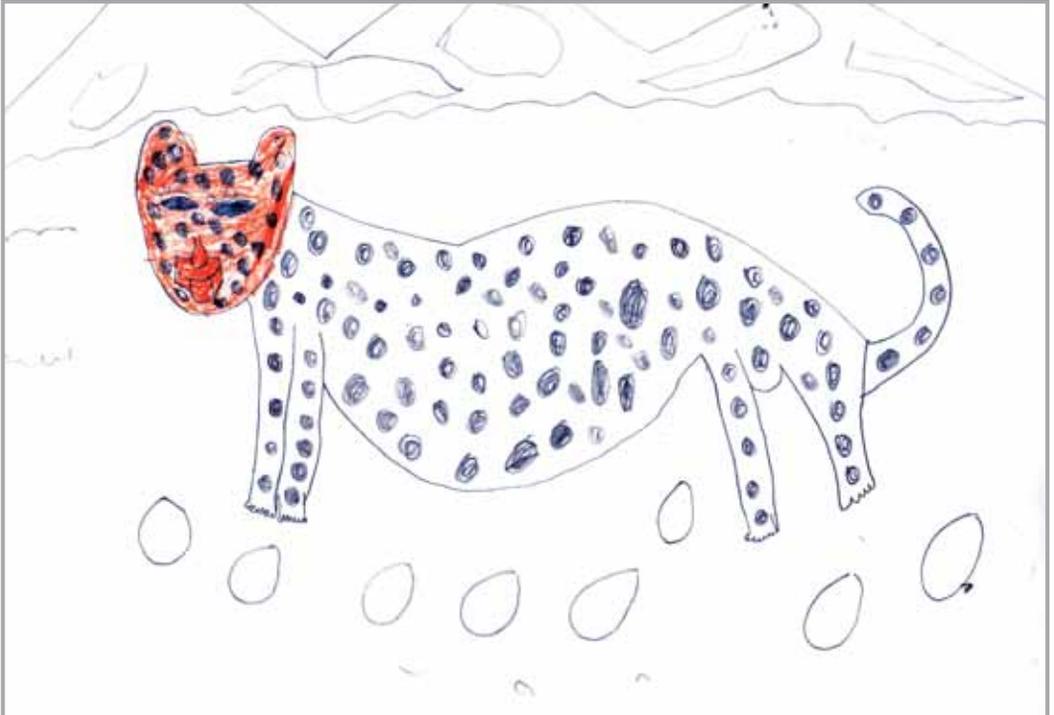
हिमाली क्षेत्रको खाद्य सञ्जालको सर्वोच्च स्थानमा बस्ने हिउँ चितुवा हिंसक मांसाहारी वन्यजन्तु हो । हिउँ चितुवाको संरक्षण मात्रले अन्य प्रजातिहरू जस्तै नाउर, कस्तुरी मृग, झारल र अन्य मृग प्रजातिका साथै जंगली बँदेल आदिको संरक्षण सुनिश्चित हुन्छ । यसको अर्थ हो बासस्थानको संरक्षण । अतः हिउँ चितुवाको संरक्षण गरौं र हिमाली क्षेत्रलाई बचाऔं ।

Snow leopard is the apex predator, holding its ecological position at the top of the Himalayan food chain. Its conservation may guarantee the conservation of many other species like blue sheep, musk deer, antelopes and even wild boar. This all means habitat conservation. Save the snow leopard, save the Himalayas!.

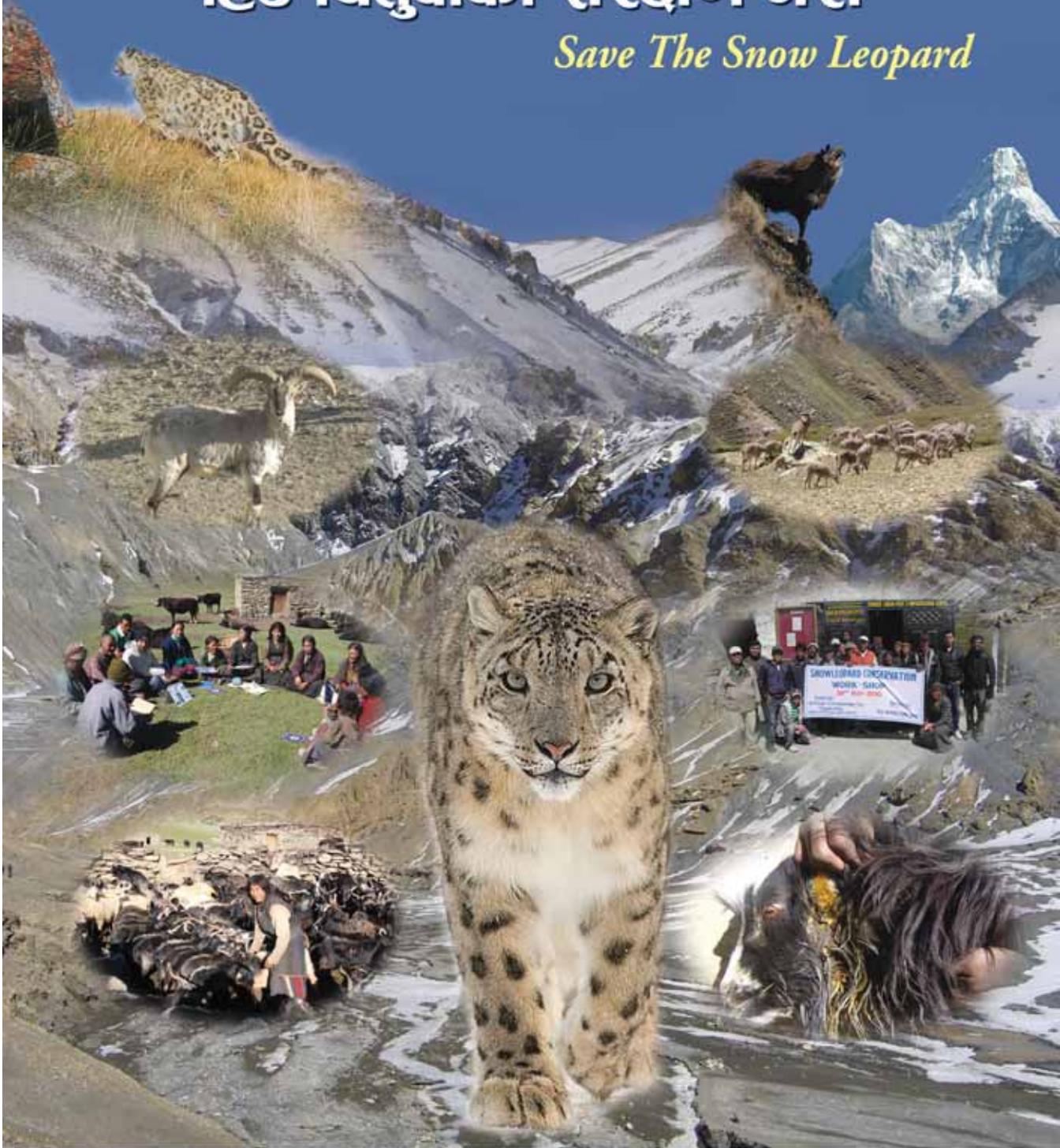
मिङ्मा सोनम शेर्पा
कक्षा २
फोर्त्से प्राथमिक
विद्यालय, फोर्त्से

Mingma Sonam Sherpa
Class 2
Phortse Primary School
Phortse

हिउँ चितुवाको संरक्षण गरौं

Save The Snow Leopard

The Rufford
Small Grants Foundation
www.rufford.org.uk

SNOW LEOPARD CONSERVANCY

pro natura
FUNDATION - VIENNA

NCSF

Concept by:

Achyut Aryal, Bishnu Devkota & Som B. Ale

Photo credit: Top Snow Leopard by Kyle McCarthy & others by publishers

CONSERVATION ACTIONS WE CAN TAKE:

1. Report poaching to the concerned authorities.
2. Protect snow leopard habitat and prey species.
3. Take measures to minimize loss of livestock to snow leopards, for examples, guard livestock, avoid leaving animals to graze near cliffs or in very broken terrain.
4. Spread wildlife conservation awareness among local people and tourists.

Snow Leopard Global Distribution

Snow Leopard Conservancy

18030 Comstock Avenue

Sonoma, CA 95476

Phone 707.935.3851

Fax 707.933.9816

www.SnowLeopardConservancy.org